

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 4 maart – 12:00 uur d.d. 5 maart

Directie Communicatie VWS | Met input van RIVM, BZ, OCW, RVO, I&W en SZW.

10.2e

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
- Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 - Patiënten, medewerkers en bezoekers van gesloten Nederlandse ziekenhuizen - Bedrijven die afhankelijk zijn van getroffen gebieden	- Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders - Zorginstellingen en personeel - Werknemers en klanten van getroffen bedrijven	- Actieve burgers die zich (o.a. op sociale media) zorgen maken over het virus - Algemeen publiek - Politici

Samenvatting

- In de ochtendkranten is er meer aandacht voor corona dan gisteren. Het nieuws wordt minder vaak op de voorpagina's geplaatst (alleen AD en Telegraaf). Er zijn echter meer grote achtergrondstukken, commentaren en verschillende invalshoeken.
- Dominante thema's zijn de slinkende voorraad hulpmiddelen en hoe daar mee om te gaan, de besmettingen in ziekenhuizen zonder duidelijke oorzaak en drastische maatregelen in Italië. Een grote hoeveelheid korte berichten gaat over economische gevolgen.
- Met het debat vanochtend, wordt door politici extra aandacht gevraagd voor een mogelijk tekort aan hulpmiddelen.
- Uit een onderzoek in opdracht van AD blijkt dat 77% vertrouwen heeft in de aanpak van het kabinet en de RIVM. Hoewel uit opiniepeilingen steeds weer blijkt dat Nederlanders redelijk nuchter blijven, schrijven media als AD en De Telegraaf steeds weer over specifieke groepen die zich wel zorgen maken, zoals mensen uit Hoeksche Waard.

Karakterisering berichtgeving

- In de ochtendkranten is er meer aandacht voor corona dan gisteren. Het nieuws wordt minder vaak op de voorpagina's geplaatst (alleen AD en Telegraaf). Er zijn echter meer grote achtergrondstukken, commentaren en verschillende invalshoeken. Vooral de situatie in Italië krijgt aandacht. De Telegraaf kopt: 'Grip kwijt op coronavirus'.
- Dominante thema's zijn de slinkende voorraad hulpmiddelen en hoe daar mee om te gaan, de besmettingen in ziekenhuizen (en de nog onbekende oorzaak) en drastische maatregelen in Italië.
- Regionale media houden besmettingen op de voet bij. Vanochtend wordt uitgelicht hoe het virus vaker opduikt in ziekenhuizen.
- Op social media is gisteren veel aandacht voor de Vindicat-skireis en het reisadvies voor Noord-Italië.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)*Slachtoffers/identiteiten*

- In de media wordt gesproken over 43 mensen die besmet zijn (al dan niet op basis van een enkele test). Van hen is vaak de woonplaats of de plek waar zij in isolatie zitten bekend (zoals een ziekenhuis).
- Een mannelijke student aan het Leiden University College The Hague (LUC) in Den Haag blijkt niet besmet.
- Het is van een heleboel mensen duidelijk dat zij in thuisisolatie zitten, een klein aantal mensen ligt afgezonderd in ziekenhuizen. Van een aantal mensen is het echter onduidelijk of ze enkel wegblijven van hun werk, thuisblijven of echt in thuisisolatie zitten (volgens richtlijnen van de RIVM). Media maken geen duidelijk onderscheid tussen isolatie en quarantaine en spreken bij gezinsleden vaak over 'ook thuisblijven'.
- Media melden vandaag dat het coronavirus steeds vaker opduikt in ziekenhuizen. Besmettingen worden nu ook vaak naar buiten gebracht door gemeentes, ziekenhuizen en onderwijsinstellingen zelf.
- Wanneer media berichten over een nieuwe besmetting is dat vaak op basis van een enkele test.
- Volgens Trouw is van een 'coronahaard' in Nederland nog geen sprake.

Scenario's

- Volgens de belangrijkste adviseur voor gezondheid van de Britse regering is het 'waarschijnlijk' dat het aantal blijft groeien en dat er een epidemie ontstaat. (AD-liveblog)
- In gesprek met De Telegraaf zegt microbioloog Marc Bonten van het UMC Utrecht dat het 'bijna niet voor te stellen is' dat er geen verspreiding zal plaatsvinden in Nederland, gezien het aantal mensen dat positief wordt getest. Volgens Bonten verspreidt het virus zich hier nu nog niet snel. "...hier wordt het goed gedetecteerd en geïsoleerd. Het gaat zo goed als het kan gaan."
- Volgens viroloog Ab Osterhaus valt of staat een mogelijke toename van besmetting ook met het bewustzijn van de Nederlander.
- Viroloog Ab Osterhaus en microbioloog Marc Bonten zijn het er niet over eens of de 'invoer' van besmette mensen in Nederland mogelijk is gestopt. Osterhaus denkt van wel, Bonten ziet ook dat het uitbraakgebied zich steeds meer uitbreidt.
- Directeur publieke gezondheid bij GGD GHOR Nederland, Sjaak de Gouw, zegt dat er een fase kan komen dat we het 'gewoon als griep' beschouwen en dus niet iedereen testen.

Informatiebehoefte

Welke vragen leven er?

- Bij het callcenter voor het speciale corona-informatienummer zijn woensdag 3637 telefoongesprekken gevoerd. De gemiddelde wachttijd was 147 seconden (ruim 2 minuten). De top 3 meest gestelde vragen: 1) Ik ben ziek. Kan dat het nieuwe coronavirus zijn? 2) Wat zijn de symptomen van het nieuwe coronavirus? 3) Wanneer heb je kans op het nieuwe coronavirus?
- Het RIVM ontvangt woensdag 157 oproepen (dinsdag nog 174 oproepen) over het coronavirus. Op social media zijn woensdag zo'n 9.400 berichten binnen gekomen bij het RIVM (dinsdag nog 11.316 berichten). Op 9 berichten is door het RIVM een reactie gegeven (dinsdag gebeurde dat 18 keer). Veel gestelde vragen zijn: Waarom moeten huisartsen nu wel een masker dragen? Kunnen de Groningse studenten in Italië blijven? Hoe gaat het met de patiënten? Waar zijn de patiënten geweest in de afgelopen tijd?
- De VWS-webcare heeft woensdag zo'n 656 berichten afgehandeld (dat waren er dinsdag 570). Het aantal vragen neemt af. Er was sprake van slechts 2 inhoudelijke vragen: Wat is de overeenkomst met of het verschil met SARS Cov-2? En: Waarom is het ministerie niet pro-actiever in de communicatie over genomen en te nemen maatregelen (exacte locaties vermelden)? Daarnaast ziet VWS-webcare wat meer berichten van mensen die vinden dat men hysterisch reageert en die de discussie wat beu aan het worden zijn. Men geeft aan dat het RIVM te zuinig is met testen. Men vindt het in isolatie in plaatsen van coronapatiënten in verpleeghuizen een slecht idee. Ook geven mensen aan dat het ministerie pro-actiever moet communiceren wat er precies aan maatregelen gedaan wordt.
- Bij RVO.nl hebben op 4 maart negen ondernemers gevraagd om informatie. De meeste vragen hebben betrekking tot reisadvies, advies rondom internationale bijeenkomsten, vragen over vergunningen voor werktijdverkortingen en export/import uit China. Bij RVO.nl zijn er sinds 1 december 2019 in totaal 41 Corona-gerelateerde vragen binnengekomen.

Onduidelijkheden

- Volgens *Trouw* 'lijkt het tegenstrijdig' dat Nederlanders op wintersport in Noord-Italië blijven terwijl het reisadvies niet-noodzakelijke reizen afraadt. *Trouw* schrijft verder dat het reisadvies onder reisorganisaties tot verwarring leidt. De verwarring zit volgens *Trouw* in het niet-dwingende karakter van het advies. Op social media lijkt men wel blij te zijn met het striktere reisadvies voor Noord-Italië.

Geruchten

- EenVandaag opent de uitzending met het bericht dat er zorgen zijn over de beschikbaarheid van het aantal coronatesten in Nederland. "Dat komt omdat er vanuit China niet meer geleverd wordt."

Hebben we antwoorden op de vragen die buiten leven?

- Wanneer het RIVM een kaart van Nederland met positieve testresultaten deelt op de eigen social mediakanalen wordt deze snel opgepikt, vaak gedeeld en kan deze op veel reacties rekenen.

Waarneembaar gedrag (Schadebeperking)

- Supermarkten merken dat er extra drukte is als gevolg van het coronavirus. Mensen zijn aan het hamsteren en er is vooral hogere vraag desinfectiemiddelen, houdbare producten en toiletpapier.
- Uit onderzoek onder ruim duizend opdracht van AD (uitgevoerd in de afgelopen 3 dagen) mensen blijkt dat 39% van de mensen hun leven niet zegt aan te passen, 11% heeft extra inkopen gedaan. Het RIVM-advies om vaker de handen te wassen, zegt 53% op te volgen. 71% zou nu contact opnemen met de huisarts bij koorts of hoestklachten.
- Wie op online verkoopplatform Marktplaats zoekt op de term coronavirus krijgt een boel waar voorgeschoteld. Vooral veel mondkapjes zijn te koop, bericht ED. Een beetje zoeken levert zo al ruim 20 verkopers uit deze regio op die hun slag proberen te slaan. Elke dag verdwijnen en verschijnen er advertenties. Ook zouden er zogenaamde 'sneltesten' worden aangeboden, net als een 'Corona preventie kit' voor €30 en een 'Mondkapjes & Corona Virus Survival Pakket' voor €250 (inmiddels verwijderd).

Omgaan met slinkende voorraad hulpmiddelen

- In de medische wereld groeit de bezorgdheid over een dreigend tekort aan mondkapjes en andere beschermingsmiddelen, blijkt uit een rondgang van NRC. Op het ministerie van Volksgezondheid vond deze woensdag een overleg plaats over hoe tekorten voorkomen kunnen worden. In het Amphia Ziekenhuis in Breda hebben ze alle mondkapjes voor de zekerheid achter gesloten deuren opgeslagen. Het ziekenhuis merkte de afgelopen dagen dat er mondkapjes verdwenen, zegt arts-microbioloog Jan Kluytmans.
- In de tandartsenzorg zijn de problemen het meest acuut. Het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam besloot dinsdag uit voorzorg de helft van de behandelingen te schrappen.
- Ook onder huisartsen leven veel vragen, zegt de LHV. Zij hebben vaak maar kleine voorraden mondkapjes. "Sommige huisartsenpraktijken hadden nog een grote voorraad, dus huisartsen wisselen wel al regionaal uit."
- Directeur van GGD GHOR Nederland, Sjaak de Gouw, vertelt dat er tussen ziekenhuizen onderling afspraken worden gemaakt om de testen zo goed mogelijk te verdelen zodat we allemaal zo lang mogelijk kunnen blijven testen. Volgens De Gouw wordt de komende dagen een inventarisatie gemaakt hoeveel testen er voorradig zijn. Hij zegt op dit moment geen schatting te kunnen maken. Volgens De Gouw zit het probleem hem niet zozeer in de productie, maar in de juiste verdeling. (NPO Radio 1/EenVandaag)

GGD's hebben het druk

- Het is volgens de GGD Haaglanden zó druk bij de laboratoria die de coronatesten uitvoeren, dat het tot wel 48 uur kan duren voor iemand de uitslag krijgt. Hier staat eigenlijk maximaal een dag voor. Door de flink toegenomen drukte bij de GGD in Utrecht ontstaan er wachtlijsten voor coronatesten.
- Het loopt storm bij de GGD in Utrecht. Dagelijks komen er bij de GGD-regio Utrecht zo'n 150 meldingen van mogelijke coronabesmettingen via huisartsen binnen. Dat zijn er net zoveel als normaal gesproken in een hele maand. Het aantal vragen en meldingen is in korte tijd erg toegenomen, waardoor op al deze afdeling en meer van de medewerkers gevraagd wordt. Mensen die normaal gesproken werken in andere functies, bijvoorbeeld als schoonmaker of boekhouder bij de GGD, worden nu gevraagd om bij te springen en het reguliere werk even te laten liggen. Die medewerkers helpen bij het afnemen van monsters en werken bijvoorbeeld mee in het callcenter, zo laat de woordvoerder weten. Extra mensen zijn er tot nu toe nog niet aangenomen.

Bedrijven en organisaties nemen extra maatregelen

- Het Catharina Ziekenhuis heeft de bezoekerregeling aangepast vanwege het coronavirus. Het ziekenhuis heeft besloten dat er maar één bezoeker per patiënt mag komen.
- In het Groene Hart Ziekenhuis in Gouda worden geen handen meer gegeven. Het Goudse ziekenhuis geeft patiënten en bezoekers ook het advies geregeld de handen te wassen en elkaar niet met een handdruk te begroeten.
- In het Beatrixziekenhuis blijft men 'ongelofelijk voorzichtig'. Personeel gaat alle patiënten en bezoekers vragen naar hun gezondheid en of zij verkouden zijn. "Als dat zo is, vragen we mensen voor wie het niet absoluut noodzakelijk is dat zij naar het ziekenhuis komen, om voor de zekerheid weg te blijven," zegt een

woordvoerder. Wie wel écht in het ziekenhuis moet zijn, wordt gevraagd de handen te desinfecteren en een mondkapje te dragen.

- Sanquin vraagt mensen die in een risicogebied zijn geweest daarna twee weken lang geen bloed te geven. Plasma is wel welkom. De maatregel is getroffen om het bloed voor de ontvangers veilig te houden.
- FC Utrecht treft gisteravond maatregelen. Er worden geen handen geschud en er staan overal dispensers met alcohol, zodat mensen hun handen kunnen wassen.
- Kinderopvang Atlas Arena in Amsterdam-Zuidoost houdt de deuren voorlopig nog gesloten, hoewel het RIVM een kind dat de opvang bezocht coronavrij heeft verklaard. Volgens woordvoerder Harmen Geers wacht de opvang nog op schriftelijke bevestiging van de regionale geestelijke gezondheidsdienst (GGD) dat het kind gezond is verklaard. "Daarnaast is het onderzoek naar de laatste contacten van de moeder, die ook onze opvang bezocht, nog niet afgerond," aldus Geers.
- In fastfoodketen McDonald's geldt een 'virusprotocol'. Iedere medewerker moet minstens elk uur zijn of haar handen wassen; de filialen ontsmetten deurklinken en bestelapparaten elk half uur.

BZ

- Italië sluit alle scholen en universiteiten in het hele land tot half maart om verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. In totaal gaan 290 miljoen kinderen wereldwijd nu niet naar school als gevolg van het coronavirus.
- NOS-journaal opent vanochtend met: "Steeds meer landen sluiten scholen om het coronavirus tegen te gaan. Meer dan 290 miljoen kinderen krijgen daardoor minder of zelfs helemaal geen onderwijs (dat meldde UNESCO). Het gaat tot nu toe om 13 landen. De VN maakt zich zorgen, die overlegt met landen over thuisonderwijs.
- Saoedi-Arabië verbiedt voorlopig de oermech, de kleine pelgrimage naar Mekka en Medina.
- Minister Blok zegt dat hij zich prima voelt en geen ziekteverschijnselen vertoont. Ook na een tweede bezoek aan de bedrijfsarts van BZ, dinsdag, is er geen reden tot testen.
- De Nederlanders die vastzitten op Tenerife mogen waarschijnlijk vandaag terug naar Nederland, schrijft *De Telegraaf*. TUI stuurt een apart vliegtuig naar Tenerife dat via België naar Nederland zal vliegen. TUI neemt de kosten voor zijn rekening. Enkele klanten van Corendon gaan misschien mee met de TUI-vlucht, en anders vrijdag met een eigen toestel van Corendon.

OCW

- Een medewerker van het Summa College in Eindhoven is besmet geraakt met het coronavirus. Studenten en collega's zijn geïnformeerd. Zonder klachten mogen zij gewoon naar school. Bij klachten moeten zij zich melden bij de GGD.
- GGD Groningen stelt een plan op voor de terugkeer van ruim negenhonderd studenten van corps Vindicat die momenteel in Noord-Italië aan het skiën zijn.
- De scholen die zijn aangesloten bij de Groningse scholenkoepel O2G2 hebben tot 8 maart alle buitenlandse én binnenlandse schoolreisjes, uitwisselingen en excursies afgelast.
- De Haagse scholenkoepel SCOH raadt ouders van leerlingen dringend aan om hun kind niet mee te laten doen met de City-Pier-City Loop zondag.
- De Universiteit Leiden scherpt het reisadvies voor studenten en medewerkers aan. Wie naar een gebied wil met een 'geel reisadvies' van ministerie van Buitenlandse Zaken moet daarvoor goedkeuring vragen aan het Internationaal Incidententeam van de universiteit.
- Het NOS-journaal opent vanochtend (08:00) met het bericht dat steeds meer landen scholen sluiten. Meer dan 290 miljoen kinderen krijgen daardoor minder of zelfs helemaal geen onderwijs. Het gaat tot nu toe om 13 landen. De VN maakt zich zorgen en overlegt met de landen over thuisonderwijs.

RVO/EZK

- Bijna 500 bedrijven in verschillende sectoren hebben zich inmiddels gemeld voor een corona-gerelateerde werktijdverkortung. Normaal zijn er gemiddeld 150 aanvragen rond deze tijd van het jaar (*Trouw*).

- Door verstoorde export naar China beginnen vrieshuizen met varkensvlees vol te raken. Tien procent van de koelcontainers wereldwijd ligt nu vast in een haven in Azië. Daardoor ontstaat schaarste voor Nederlandse bedrijven die vers voedsel uitvoeren. (*Trouw*).
- Philips heeft vanuit China tientallen extra orders gekregen voor CT-scanners vanwege de uitbraak van het virus. Het aandeel van Philips steeg hierdoor met 0,4 procent. (*Volkskrant, Trouw*).
- De OPEC komt vandaag bijeen in Wenen. Het belangrijkste agendapunt is het al dan niet beperken van de olieproductie. Sinds de uitbraak van het coronavirus is de olieprijs bijna 25% gedaald (o.a. AD).
- Als gevolg van een minder actieve industrie, is er ook minder vraag naar energie. Als gevolg hiervan dalen de energieprijzen en daarmee ook de energierekeningen.

I&W

- De mondiale luchtvaartsector merkte al in januari de eerste effecten van de uitbraak van het nieuwe coronavirus, meldt de internationale brancheorganisatie van de luchtvaart IATA.
- Ryanair schrapt in de periode van 17 maart tot 8 april wekelijks tien vluchten vanaf Eindhoven Airport naar Italië i.v.m. het coronavirus. Het gaat om vluchten naar Bergamo, Pisa, Rome en Napels.
- Wie bij KLM een ticket heeft voor een vlucht tussen 4 maart en 31 maart kan zijn of haar reis kosteloos omboeken of een tegoedbon krijgen bij annulering.
- De Britse luchtvaartmaatschappij Flybe is failliet en houdt daarom alle vliegtuigen aan de grond. Volgens VVD-Kamerlid Dijkstra gaf het coronavirus het laatste zetje.
- Het schrappen van vluchten naar China en Italië zorgt in Nederland niet meteen voor milieuwinst. Vrijgevallen rechten om vanaf Schiphol op te stijgen of er te landen worden herverdeeld.
- Door het stilleggen van veel Chinese fabrieken is in enkele weken al twee miljoen teu aan lading van China naar Europa weggevaald; halvering van het containervolume dreigt. Experts voorspellen drie effecten: dalende tarieven, congestie en juist een forse vraag naar vervoerscapaciteit over zes weken.
- Economen van ABN Amro trekken aan de bel over Nederlandse bedrijven die vers voedsel uitvoeren. Wie vers voedsel over zee wil exporteren moet nu vechten voor een plek op een containerschip. Door het nieuwe coronavirus is er een tekort, vooral aan koelcontainers.
- Het coronavirus is in Nederland geen grote bedreiging voor afvalwaterzuiveringen, maar het is wel van belang om te werken met de reguliere hygiënevoorschriften. Dat stelt Stowa - kenniscentrum van de regionale waterbeheerders (veelal de waterschappen) in Nederland - in een speciale publicatie op de website voor zuiveringsbeheerders. Stowa acht de kans klein dat het coronavirus hier in zeer lage concentraties in het gemeentelijk afvalwater voorkomt, maar sluit niets uit.

Betekenisgeving

Over het virus

- Mensen kunnen het virus sars-cov-2 overdragen op honden. Dat concludeert de Volkskrant nu het pomeriaantje van een coronapatiënt in Hongkong volgens de plaatselijke gezondheidsautoriteiten besmet.
- Uitgebreid testen op mogelijke besmettingen brengt het sterftcijfer omlaag blijkt ook uit de recente ontwikkelingen in Zuid-Korea. De case-fatality rate (CFR) voor Covid-19 komt daar uit op 0,6 procent. Afgaand op Britse ramingen van Britse gezondheidsautoriteiten zal het sterftepercentage voor een West-Europees land uitkomen op 1 procent. Maar als er een grote uitbraak optreedt, zoals nu in Noord-Italië kan de sterfte plotseling flink stijgen. De CFR van Covid-19 voor Italië is nu ruim 3 procent (NRC).
- Buiten het sterftcijfer tijdens een epidemie moet er misschien ook nog rekening gehouden worden met blijvende gezondheidsschade bij mensen die ernstig ziek zijn geweest van het virus. Uit China komen berichten van patiënten die genezen zijn verklaard, maar wel forse littekens in hun longen hebben overgehouden aan de infectie. Ook is er kans op nierschade.

Emoties lopen op in Hoeksche Waard

- De coronabesmetting van een 86-jarige man uit de Hoeksche Waard houdt de 86.000 inwoners flink bezig. Onder meer op sociale media maken honderden Hoeksche Waarders zich grote zorgen over de mogelijke verspreiding van het virus. Zij vragen zich af in welk dorp de besmette patiënt woont. Omdat onduidelijk is hoe de 86-jarige man besmet is geraakt, vrezen zij dat meer inwoners van de gemeente besmet zijn.

- Een andere vraag die leeft is of de oudere man thuiszorg kreeg van een van de vier zorgaanbieders op het eiland. Zorgbestuurders zeggen zelf (nog) niets gehoord te hebben van de GGD en wachten zelf ook op een belletje.
- Burgemeester Jan Pieter Lokker noemt het 'heel begrijpelijk' dat bewoners zich zorgen maken. Hij roept bewoners op om alleen te vertrouwen op de informatie van officiële instanties. De burgemeester wil eerst alle feiten rond de 86-jarige man weten, voordat hij naar buiten treedt over eventuele maatregelen die al dan niet in de woonplaats van de man worden genomen.

Vertrouwen in Nederlandse aanpak corona-uitbraak

- Op basis van een onderzoek in opdracht van AD (uitgevoerd in de afgelopen 3 dagen), concludeert de krant dat 'Nederland nuchter blijft onder de corona-uitbraak'. 77% heeft vertrouwen in de aanpak van het kabinet en de RIVM, 76% vindt dat er genoeg wordt gedaan om de verspreiding van het virus te beperken. 44% zou het goed vinden als het kabinet oproept voorlopig geen handen meer te schudden, 56% vindt dat niet nodig. 50% vindt zelfs dat er te veel aandacht uitgaat naar het coronavirus. Vooral jongvolwassen beklagden zich hierover. Slechts 3 procent vindt dat er te weinig aandacht is. Overigens denken de meeste Nederlanders wel dat de economie schade gaat ondervinden van het corona-virus. 30% verwacht zelfs grote tot zeer grote gevolgen voor de economie.
- AD schrijft in een ander artikel dat de overheid goed nadenkt over hoe ze over de crisis communiceert. Dat doet de overheid door open en eerlijk te communiceren en door af te gaan op deskundigen, in plaats van een politiek die op eigen houtje maatregelen neemt. Dat maakt het beleid wel makkelijk ontvankelijk voor kritiek. Terwijl in Italië alle scholen dicht zijn en in Zwitserland de voetbalcompetitie werd stilgelegd, leek het alsof ons kabinet op de handen zat. Maar de aanpak is vooralsnog wel succesvol, blijkt uit onderzoeken van AD en EenVandaag. AD wijdt het stijgende vertrouwen in de overheid aan de actievere communicatie: "Minister Bruins is sinds ruim een week niet weg te slaan uit de media."
- AD-hoofddirecteur Hans Nijenhuis noemt het 'verheugend' dat het RIVM lof oogst voor de manier waarop het het coronavirus bestrijdt. Volgens de hoofddirecteur is het kabinet niet van plan zich te laten opjagen; "...het neemt pas maatregelen als de virologen van het RIVM dat adviseren. Nijenhuis stelt verder dat we ook best onze zegeningen mogen tellen als we kijken naar andere landen als Italië. Hij noemt het 'geruststellend' dat het kabinet zich niet verliest in spierballentaal en bühnepolitiek.

Zorgen rond corona-uitbraak

- Hoewel uit opiniepeilingen steeds weer blijkt dat Nederlanders redelijk nuchter blijven, schrijven media als AD en De Telegraaf steeds weer over specifieke groepen die zich wel zorgen maken. De zorgen hebben betrekking tot de eigen gezondheid, maar ook tot andere zaken zoals effectiviteit van het Nederlands beleid en het wel/niet doorgaan van evenementen. Groepen die expliciet worden genoemd zijn bijvoorbeeld: kinderen, ouders, hartpatiënten, de sportwereld, personeel van Easyjet, songfestivaldelegaties.
- Ook peilen media nog altijd actief de sfeer op plekken waar besmettingen bekend zijn. Denk aan energiebedrijf Engie en de gemeente Hoeksche Waard.

Gesprek van de dag

- De GGD Groningen stelt een plan op voor de terugkeer van ruim negenhonderd studenten van corps Vindicat die momenteel in Noord-Italië aan het skiën zijn. Rector Floris Hamann liet dinsdag aan het Dagblad van het Noorden weten "zich bewust te zijn van de serieuze situatie", maar geen enkele reden tot een voortijdige terugkeer van de studenten te zien. "Wij hebben dagelijks contact met Vindicat in Sestriere", laat de GGD Groningen weten. "De terugkeer van zo'n grote groep uit een coronarisicogebied levert veel vragen op." RTL Nieuws meldt dat de GGD Groningen voor het vertrek van de studenten zijn zorgen over de trip heeft geuit. De skitrip leidde de afgelopen dagen op sociale media tot veel verontwaardiging en kritiek. #vindicat was woensdag trending op Twitter. Kritiek is er niet alleen op Vindicat, maar ook op de overheid die de leden na terugkomst beter zou moeten controleren op op ziekteverschijnselen i.p.v. dit aan de leden van Vindicat zelf over te laten. Ook stelde de PVV-fractie in de Tweede Kamer de ministers van Volksgezondheid en Onderwijs vragen over de reis. De parlementariërs noemden de reis "zeer onverantwoord" gezien het dringende advies van het RIVM om een verblijf in Noord-Italië te vermijden. De

partij wil ook weten waarom er nog geen eenduidig preventiebeleid is als het gaat om studenten en universiteiten.

- Een reiziger is na een positieve test vanaf Schiphol in een speciale container in quarantaine gezet bij de brandweerkazerne in Hoofddorp. De man zit er al sinds maandag. Media plaatsen foto's van de containers en spreken met verschillende woordvoerders (Schiphol, gemeente Haarlemmermeer) om meer te weten te komen over het verblijf in de containers. Op social media wordt er met verbazing gereageerd op het nieuws, ook worden er grapjes over gemaakt.
- Een gezin uit Castricum beklaagt zich in EenVandaag dat zij na terugkomst uit Noord-Italië bij optreden van koorts en luchtwegklachten 8 dagen niet getest konden worden. Volgens vader Jean-Paul moet er wat veranderen in de test protocollen. GGD GHOR-directeur Sjaak de Gouw reageert in de uitzending door naar de casusdefinitie te wijzen. (Dinsdag deelde PVV-Kamerlid Chris Jansen het verhaal van het gezin via twitter en reageerde: "Is dit dan het gevolg van de RIVM richtlijnen of gaat het gigantisch mis in de communicatie of in de praktijk? Dit kan niet waar zijn. Dit voorbeeld ga ik zeker voorleggen aan de minister tijdens het debat #coronavirus #ongelooflijktriest")
- [REDACTED] werd geweigerd op Eindhoven Airport vanwege onduidelijk over zijn gezondheidstoestand. Een woordvoerder van GGD Brabant-Zuidoost spreekt van een 'heel groot misverstand'. ([AD](#))

10.2e

Politieke betekenisgeving

- In aanloop naar het debat vandaag schrijft ANP dat bij veel partijen de vraag leeft of er wel genoeg medische beschermingsmiddelen voor zorgpersoneel zijn, en wat er wordt er gedaan als er tekorten ontstaan. Het gaat dan vooral over mondkapjes, maar ook over handschoenen, beschermende pakken, wondgaas en chirurgische maskers. De verwachting is dat het ministerie vandaag meer kan zeggen over hoe tekorten kunnen worden voorkomen.
- Volgens ANP staan de partijen er als volgt in: 'Waarom worden er in andere Europese landen verdergaande maatregelen getroffen dan in Nederland, vragen onder andere CDA en de SP. De PVV vindt dat er veel steviger moet worden ingegrepen om verdere verspreiding van het virus tegen te gaan. "Kijk, keiharde maatregel", zegt Kamerlid Chris Jansen, wijzend naar Italië. "Waarom doen wij niets?" Hij vindt ook dat vluchten uit risicogebieden niet meer zouden moeten mogen landen in Nederland. VVD en D66 willen benadrukken dat het belangrijk is de rust te bewaren, en vertrouwen in experts te hebben. Experts van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu en de GGD kwamen de afgelopen weken al meerdere keren naar Den Haag om Kamerleden bij te praten'. (ANP)
- PvdA-Kamerlid Lilianne Ploumen zit vanochtend in de uitzending van Goedemorgen Nederland. Daar zegt zij vertrouwen te hebben in de aanpak van het kabinet. Maar ze zegt wel van de minister te willen horen of we op alles zijn voorbereid; is er voldoende materiaal? Ze wil weten of het kabinet zicht heeft op mogelijke tekorten; want mensen in de zorg moeten 'ook hun gewone werk kunnen blijven doen'. Ook wil ze de minister vragen welke op manier er nu over wordt gesproken in Europa en of er afspraken te maken zijn met andere Europese landen zodat we ook de adviezen van de WHO goed opvolgen. (...) Het zou goed zijn als de adviezen die we krijgen [in Europese landen] een beetje hetzelfde zijn."
- VVD-Kamerlid Hayke Veldman geeft in hetzelfde programma aan dat hij met de minister in gesprek wil over het eventuele tekort aan mondkapjes. Hij wil in gesprek over wat Bruins gaat doen om zeker te weten dat onze professionals genoeg mondkapjes hebben."
- D66-fractievoorzitter Rob Jetten op Twitter: "Over het debat over corona. Het heeft geen zin om nu politieke spelletjes te spelen. Dat helpt geen virus de wereld uit. Zullen we elkaar daarom vandaag eens een keer niet de maat nemen? De wetenschap niet politiseren? #coronavirus"
- CDA-Europarlementariër Esther de Lange pleit voor een gecentraliseerde Europese aanpak bij de bestrijding van het coronavirus, o.a. op het gebied van reisadviezen en repatriëring van landgenoten. Volgens De Lange bestaan er te grote verschillen in de maatregelen die iedere EU-lidstaat treft (*Telegraaf*).
- Burgemeester Femke Halsema stelt de inwoners van de hoofdstad gerust middels een brief. Daarin zegt zij dat het openbare leven in Amsterdam, ondanks een aantal coronabesmettingen, op dit moment gewoon kan doorgaan. "Er is geen aanleiding om evenementen af te gelasten of gebouwen te sluiten. Iedereen kan

dus naar werk, school, of andere openbare plekken. Organisatoren van bijeenkomsten en instellingen die veel publiek ontvangen hoeven nu geen extra maatregelen te nemen." Volgens haar is een aantal Amsterdammers besmet geraakt. "Zij hebben milde klachten en blijven thuis." (ANP)

- Leefbaar Rotterdam wil volgende week donderdag een debat over de gevolgen van de coronacrisis in Rotterdam. Zorgen zijn er vooral over de effecten van de virusuitbraak op het Eurovisie Songfestival en de NN Marathon Rotterdam. ([AD](#))

Economische gevolgen

- Bij een beperkte uitbraak van het coronavirus verwacht kredietverzekeraar Atradius voor Nederland een toename aan faillissementen van 3%. Eerder ging Atradius uit van een stijging van 1%. (FD).
- Hoofdeconoom Phlippen van ABN Amro rekent op een milde recessie voor de eurozone in de eerste helft van dit jaar. Daarbij gaat de bank ervan uit dat het virus zich niet in nog meer landen vestigt (Trouw)
- ABN AMRO verwacht een grotere impact van het coronavirus op de wereldeconomie nu het virus zich ook buiten China verspreidt.
- Er blijven wisselende reacties komen op de beslissing van de Federal Reserve om de rente te verlagen. De vraag is hoe monetair beleid kan helpen bij een aanbodschock en wat de ECB zou moeten doen. Sommige economen denken dat het verlagen van de rente kan helpen bij het verzachten van de economische impact door vertrouwen te winnen en rust te creëren.